

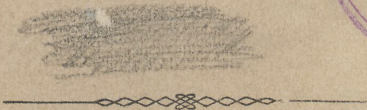
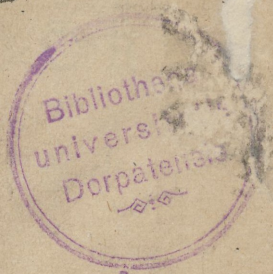
Luggemisse ramat

laste kolitamisse tarwis.

1540

Wiies trük.

Surjewi (Tarto) linan, 1901.

Trükkitu nink mürowä S. Laakmann'i man.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 31 Июля 1901 г.

A-1881

2/27299

4466378x

Kamoto-tähhe.

Wäitesse kirja-tähhe.

a b d e f g h i j k l m
n o p r s s f u w z.

Sure kirja-tähhe.

A B D E G H I K
L M N O P R S T
U W Z

Hälega tähhe.

a e i o u ä ö õ ü
A E I O U Ä Ö Ö Ü

Sulla hälega tähhe.

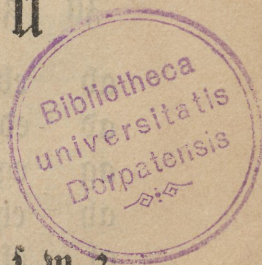
a e o u ö õ.

Häleta tähhe.

b p d t i g k h l m n r s w z.

Saksa-kele tähhe.

c f q sch ð v r y.
C F Q Sch B X Y.

Tähete kofko-säädmine.

ba	be	bi	bo	bu	bä	bö	bü
da	de	di	do	du	dä	dö	dü
ga	ge	gi	go	gu	gä	gö	gü
ja	je	ji	jo	ju	jä	jö	jü
ha	he	hi	ho	hu	hä	hö	hü
ka	ke	ki	ko	ku	kä	kö	kü
la	le	li	lo	lu	lä	lö	lü
ma	me	mi	mo	mu	mä	mö	mü
na	ne	ni	no	nu	nä	nö	nü
pa	pe	pi	po	pu	pä	pö	pü
ra	re	ri	ro	ru	rä	rö	rü
sa	se	si	so	su	sä	sö	sü
ta	te	ti	to	tu	tä	tö	tü
wa	we	wi	wo	wu	wä	wö	wü
za	ze	zi	zo	zu	zä	zö	zü
<hr/>							
ab	eb	ib	ob	ub	äb	öb	üb
ad	ed	id	od	ud	äd	öd	üd
ag	eg	ig	og	ug	äg	ög	üg
ah	eh	ih	oh	uh	äh	öh	üh
af	ef	if	of	uf	äf	öf	üf
al	el	il	ol	ul	äl	öl	ül
aļ	eļ	iļ	oļ	uļ	äļ	öļ	üļ*)
am	em	im	om	um	äm	öm	üm

*) Don hälega tähhe al särast punktifest löwwis, sääl tulleb juuļa hälega luggeda.

an	en	in	on	un	än	ön	ün
ab	ep	ip	op	up	äp	öp	üp
ar	er	ir	or	ur	är	ör	ür
as	es	is	os	us	äs	ös	üs
at	et	it	ot	ut	ät	öt	üt
aw	ew	iw	ow	uw	äw	öw	üw
ats	ets	its	ots	uts	äts	öts	üts

Ha	hal	halw	He	hel	helm
Hi	hir	hirm	Hu	hul	hulf
Hö	höl	hölm	Hu	jus	just
Ja	jal	jalg	Jä	jär	järg
Ka	kaf	kaf	Ka	kas	kast
Ke	kel	kelp	Ki	kir	kirk
Ko	kon	kons	Ku	kur	kurf
Kä	fär	färn	Kö	för	förf
Kü	fül	fülm	La	lat	lats
Le	leh	lehm	Lu	lus	lust
Mu	mus	must	Mu	mul	muld
Mü	müt	müts	No	nör	nörf
Ni	nir	nirk	Nu	nur	nurm
Pa	pal	palf	Pi	pin	pink
Pö	pör	pörm	Kä	räs	räst
Ri	ris	rist	Sö	föl	fölg
Su	ful	fulg	Sä	fäl	fälg
Si	fül	film	Si	fül	fild
Sü	fül	fült	To	tol	tolm
Tu	tul	tulp	To	top	tops

Wa	wan	wang	Wa	wan	wang
Wa	wat	watſt	Wi	wir	wirf
Wö	wör	wörk	Wü	wür	würſt
Wo	wor	worſt	Zi	zir	zirk
Zi	zir	zirk	Za	zal	zalk
Zo	zol	zolk	Zi	zil	zilk

A	ar	arm	Ar	arſ	arſt	A	al	alt
E	en	ent	E	el	elſ	E	ees	eefſt
I	il	ilm	I	if	ifſ	I	ih	ihk
O	ot	otſ	O	or	orſ	O	or	org
U	ur	urb	U	um	umb	U	uſ	uſk
Ä	äh	ähn	Ö	ön	öns	Ü	üt	üts

ai ei oi ui öi äü au eu öu tu
 aa ee ii oo uu.

Ra rat raifſt lai laifſt lei leib
 wei weitt weittſt woi woittſt hoi hoid kui kuis
 täü täüſ jöi jöitt lau laud rau raud
 nöu nöud liu liud täü täüſ lat laat
 kaſ kaas kel keel riſt riift kot koot rut runt.

Niüüd mur-rab min-no ſu

Weel a e i o u

Kiil pe-a op-pi ma

Nink lo-e ni kui ſa.

Arm ar-maſ ö ö-fe hä häſ-te kot kot-ti
 lauk lau-lu maſ maſ-ma nörk nörga
 palſ pal-gi raas ra-ſu ſai ſai-ja täht täh-he
 waſ waſ-ka zirk zir-gu.

Sum-mal tai-was op-pus rah-ho süd-da
lo-ja roh-hi töb-bi ter-wus ig-ga lug-gu ub-bin

op-pus-se ar-mas-tus rah-ho-lif süd-da-me
ih-ho-lif rō-mus-tus wōlg-la-ne õn-ne-tus
ab-bi-kaas löp-pe-tus hob-bo-ne el-la-jas

rah-ho-lif-kult in-ne-min-ne el-la-min-ne
mõt-sa-lin-ne tal-lo-rah-was hai-na-rit-sif
ab-bi-el-lo süd-da-me-lif wal-la-lin-ne
näg-ge-ma-ta el-la-ta-nu fu-lu-ta-ma

rō-mus-ta-min-ne är-ra-löp-ma-ta
õn-nis-teg-gi-ja tun-nis-ta-min-ne
fõn-na-kuul-ma-ta hin-mus-ta-mis-se
täh-he-le-pand-ja kar-ri-s-ta-min-ne

kot-to-lug-ge-min-ne wer-re-wal-la-min-ne
täh-he-le-pand-ma-ta är-ra-wal-lit-se-ma

är-ra-lun-nas-ta-min-ne
ar-mo-fu-lu-ta-mis-se
ül-le-s-tun-nis-ta-min-ne
ül-le-s-är-ra-ta-min-ne

Kir-ri-ko tor-nin om kel
Min-no suun om keel
Siin om kirk, kirkas kirk
U-bi-de ümb-re om aid
Täüs wilja om ait
Ar-mas el-la-jas om kajas
An-nu-ma pääl om kaas
Keh-he pes-sa om mul koot
San-tel om kot, haige om köt
Kas-sil nink pen-nil om káp
Kub-ja kä-en om kep

Öl-le-le pan-tas se p
 Rät-te mös-fe om mul see p
 Wa-din om öl-lo
 Süh=hi=ken-ne om mei-je el-lo
 Tüt=ri=ko nimmi om El-lo
 Rats ma weel ol-le
 Nörf kui öl-le förs
 Mag-gus om ze=a=fült
 Sö-e pääl om sild
 Wa-di kül-len om haan
 Meh-he nim-mi om Ham
 Ni-du pääl kas-sub hain
 Jal-la al om mul tal
 Ho-bes-te tar-wis om tal
 Nur-ro pääl kar-gab wars
 Piit-sa tag-gan om wars
 Piits-ka tun-ne ma war=rest
 Püis-si-ga las-tas war=rest
 Ni-ta kis-sub war=ras
 Suk-ka sissen om war=ras
 Ni-dan om mir-no war=ra
 Öl-le wir-ge hom-mun-gul war=ra
 War-res-sel om pes-sa
 War-ras saap pes-sa
 Nöid pet-tab neid
 Ke nöw-wo nöud-wa nöi-ja kä est
 Hai-ge om min-no kurf
 Suur lind om furg
 Su-la-se-le mas-se-tas palf
 Möt-saft tuw-was palf
 Wo-na-ken-ne om wag-ga
 Wil-ja pan-tas wak-ka
 Nur-me pääl kas-wap wil-li
 Jal-la tal-la al om-ma tal wil-li
 Siin om lam-ba laut
 Rat-ta mul-le laud
 Ilm om tu-li-ne

Wih=ha om tul=li=ne
 Küt=sä mul=le sai=ja
 Min=na läh=hä sa=ja
 Ben=ni kas=si wälja
 Mes ja kas=si put=tud.

Märgide selletamine.

- , komma. Selle märgi taggan peab luggeja üks weidikesse hõngo hardma, et ta puutmatta woip eddesi luggeda.
- . punkt. Se märk kässeb puhhata. Kostwa könne om otsan, nink tõine hoop allustap. Selle perrast tettas temma perra üks suurt kirja tähte algmisses.
- ; pool punkt. Ei puhhata selle märgi taggan mitte nii kawwa kui punkti man, ent siiski petas surembat wahhet kui komma man.
- ? küssimisse märki tettas kui middagi om küssitu.
- ! heikamisse märk tähhendap heikamist ehk immetellemist, nink peap luggeja häält tõstma, kui temmale mannu jõud.
- : kaks punkti märgip, et ütte nimmetetu asja nakkatas kõnnelema, ehk könne käändmist.
- „ jutto märgikesse tähhendama, et tõise jut õtsekui temma omma suust kõnneltas, nink kui se jutt om lõppetetu, siis tettas jälle neid märgikeisi wasta.
- () [] klaamre. Neide wahhele pantas sõnnu, mes tõiste selletamisses, ehk kui lijas juttus arwatas.
- = jakkaja tettas, kui sõnna rea päle ennam ei sünni ja polele jääp; ehk kui mitto sõnna ütte kofko arwatas.

' **kistotaja.** Kui laulude siffen mõnnikord laulo
wisi wasta üts e üllätäüdap, sis kistotetas jedda
ärra, ning pantas särast kriipsokest assemele.

* **tähhendaja** juhhatap luggijat lehhe allumetse
were päle, kost jesi asjast eht sõnnast weel
middake selleteras.

— **mõtlesja** annap luggejale aiga, effi eddesi
möttelda.

Selge om mul sõnna,
Selge märgi ka,
Juttust ma jo arwo ja,
Wõi teil ette luggeda.

Ma olle lats — ma olle noor nink nõrk —
ma lä wannämbas nink kõwwembas — ma kassu
surembas — ma olle inneminne — minna wot
oppida — minna tahha oppida nink tennada
neid, kes minno oppetawa.

Minna tija jo, et Summal minno om lonu,
nink et Summala waim om, ke kiti mailma om
lonu, ja iks weel ülle ilma nink maad wallitsep.
Summal armastap ilma nink maad nink kiti in-
nemissi, ja annab neile kiti, mes neil tarwis lät.
Oh Summal, minna armasta sunno ligest süid-
damest! Summal hoijap nink kaitsep meid, nink
kui temma meile ka willetsust sadap, sis annap
temma meile jõudu tedda kanda. Minna tahha
Summala päle lota. Innemisse omma kül sag-
gede kurja, nink kurwastawa Summalat; minna
ollit ka küll mõnnikord kurri lats; jedda minna
tahhitse, nink palle Summalat andis. Summal

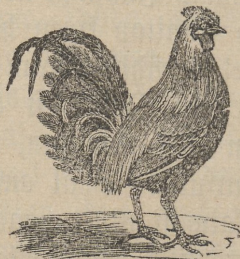

om meid oppetanu, Jesusse Aristusse omma aino poja läbbi, pattust käändma nink õnsas sama. Jesus om henda allandanu, innemiste sean ellanu, fik hädda nink waiwa kannatlikult kannatanu, nink meije pattu henda päle wõtnu. Innemisse omman pinmedussen omma tedda wihtanu, risti külge üllesponu, nink surma sisse saatnu, ent Jummal om tedda kooljist üllesärratanu, nink henda kõrwale taiwate tõsinu, et se Poig olles kui Gssa. Issand Jesus Kristus om taiwan. Temma om lubbanu meile fik südi nink pattu andis anda, meid perran surma taiwate wõtta, nink meile iggawest ello jaggada, kui meije omma süda kahhitseme, nink pattust henda kåname. Kui innemisse jummalapelglikko nink waa ommawa, sis annap Jummal neile omma pühha Waimo, te neid kinnitap figen hään töön. Matahha, Issand, et so pühha Waim ka mulle tulles.

Jummalast nink Jesussest Aristussest om paljo üllespantu ütten ramatum, mes Piiblis ehk pühhas kirjäs kutsutas. Sääl om kiik üllespantu kuis Jummal taiwast nink maad om lonu, kuis wannal ajal innemisse omma ellanu, nink kuidas meije Issand Jesus Kristus omma innemiste sean olnu nink neile paljo oppussid om andnu, ja fik waimolikko hääd lubbanu. Kristus olli Jummal nink es põlle mitte meije mailma; temma kõnnel saggede juttu ilmlikko asjadest, Piibli mõistokõnne, nink näüt innemistel neist oppust ja manitsust wõtta. Nida ei pea ka meije üttele asja siin ilman tühjas ehk wäga wäikeses põlgma,

ent figen Ššanda wäfte nink tarkust tundma,
ja figen hennele oppust otsma.

Minna jo tahha norelt harrineda, ei üttes-
teke lodu asjast tähhele pandmata möda minna.
Minna tahha omma latselikko nalja nink lusti
man išk Jummalat melen piddada, ja kui ma
asjast rõmusta, išk perra mõttelda, mes ma tem-
mast küll oppi wois, olgo parrembas Jummal
tundmisses ehk minnole eenkojas wai hirmota-
misses. Nüüd rõmusta ma neide pildikeste ülle,
mes siin üllesmalitu ommawa, ja mulle kaeda
antas, kui minna hä nink ussin lats olle olnu,
nink jo illosaste arwo sest ja, mes neide alla
om kirjotetu. Saap nätta, kas ka neist minna
oppust woi sada.

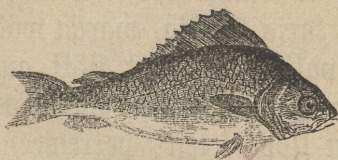

R i k k a s.

Kes ärrat minno unne päält,
Kes heikas helle hälega
Nink kulut kolle telega:
„Kif kuulge,
„Tulge,
„Tõuske ülles!“

Kikkas sinna ollet? Ei sa kauges kunnagi ei
jä, ei unni so ei wära ärra, sa tijat omma tunni,
sa ollet meije ärrataja, so hääl meil mälletas:

Oh inneminne walwa sa,
Et patto unni so ei wära,
Olle wirge olle walmis,
Tötta tetten, fenni kui sul aiga antas,
Olle walmis kui so hengussele pantas.

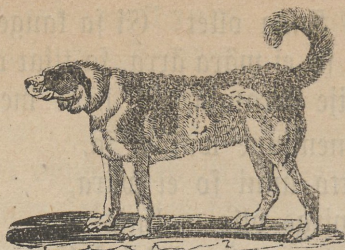

Kalla.

Kuts se kalla kätte sanu,
Weest om wälja wöetu,
Merre põhjast meile antu,
Likkest lainest lawwa päle pantu;
Pettus om ta ärrapetnu,
Maijaus ta merrest meelitanu,
Wagglatest ta wõtma läts,
Mardikokeist maitsuma; —
Õnge nastlik nassa nakkas tälle külge,
Õnge wits ta wöttis wälja!

Inneminne panne tähhel: mõnda asja sinna
püwat, kae ehk om nastlik nassa temma kessel,
nink sa nakkat temma külge, ni kui kallakenne
õnge otsa.

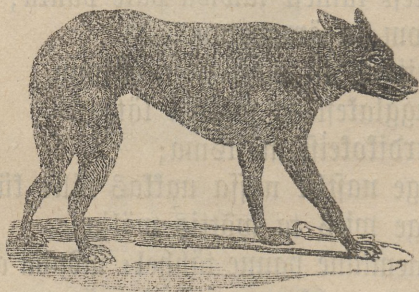
Olled ärrapettetu,
Surma jisse annetu.

Penni.

Kranz, ja wanna koddõ penni, ja tru nink
 ussutaw, ja karja kaitõja, warga wäördja, so sõi-
 matas küil paljo; ja ollet siski ausa mees, ei
 unmeta ja omma ammetit, ei anna soele ka sutäüt,
 ei kule kelmi lippe kelest; perremeest ja awwus-
 tat nink koddorahwast armastat. Kranz, et ja
 küil penni ollet, ma woi sult oppida

Kuis ussutawalt tenitas,
 Nink ammet kinni peetas.

Sussi.

Sussi sinna kurjateggija,
 Sa wonafesse werre wallaja,
 Sa sure karja kurgo kiskoja,

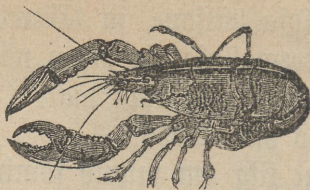
Sa neeldja näljane, sa täitmata,
 Sa werrewallaja, sa armo näutmata:
 Ei sinnust tahha oppi ma,
 Ei sinno päle kaeda.

Kui liig om minno söminne,
 Kui armota om minno südda,
 Sis tahha minna mõttelda,
 Nink omman meelen peljata,
 Ehk soe saarne olle ma?

K i h h o l a n e .

Kihholane, mes sa salwat,
 Dot ma sinno kätte sa,
 Ma tahha sinno pinata!
 Dats sa ollet soe sarnane;
 Kas ei olle tüü,
 Et me weikse wallo eest
 Tedda waist tappame?
 Mes eest tedda pinata,
 Jallakeisi kiskuda,
 Siwakeisi firruta?
 Mõttele, et ta wallo tund kui sa,
 Nink Summal tedda lonu ka.

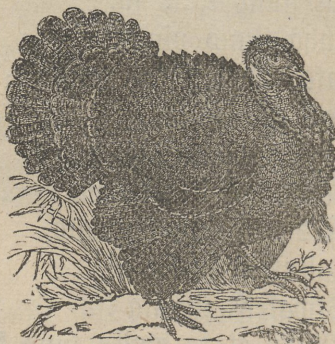
W ä h k.

Perwe alt iits wanna wäht ronrib wälja
haina päle, tõstap sõrga ülles, karjalatfi ähwar-
dades.

Bois'kse ei's ei kuuldmu, kui teid eila
essa oppetas: „eddesi iis astgo inneminne,
tundmissel nink opmissel, taggasi käl jägo
wallatus nink rummalus!“

Ütles, nink ta mõtles uhkest astu henda
melest eddesi; perripäidi fiski taggasi ta lops,
läts lompi lontkaten. Batse naardse pilse kiwwe:

Muile ollet kallamees,
Essi ja ei astu ees.

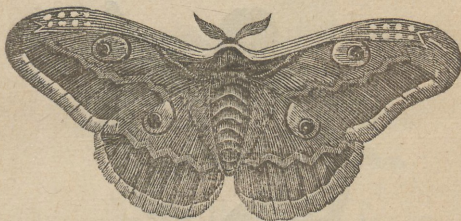

K a l k u n.

Kullo! mes ja pahhandat, mes ma sulle te,
 et mul müts om werrew, et ma willet lasse wei-
 dide. Mes se sinno puttus! Gi ta kule sugguke!

Lakka henda laotas,
 Mürrap, mäffap, müggistap,
 Kiffup, kullup, kufferdas,
 Hullust henda huffatap,
 Ni kui Summal mes jääl olles.

Oh! mes pimme wiha hirmus, ei ma wi-
 han tahha olla kunnagi.

L i b l i t .

B a r m .

Latse, ke neid linnokeisi
 Püwwawa nink pinawa,
 Kõrrekest neil läbbi pistwa,

Langafest neil jalga pandwa,
 Ste neid naro perrast näppistawa,
 Nalja perrast nilluwa,
 Gusti perrast liga tewa,
 Wallatuffelt wallo:
 Neil om tippe kurri südda,
 Gi neil olle latselikko meelt;
 Rööm neil rööwli röökiminne,
 Naar neil isä naarmine.
 Hoija taiwan' essa essit sa,
 Et ni kurri kunnagi es olles ma.

B e r d i t.

Nätš, ta mees ei olle, kes siin saiasap? Käl
 ta mehhe sarnane, ellaj om ta fiski, ellap lämme
 maal mötsade fischen, kōnnip, sööp nink joob kui
 inneminne, nink teep fik kombid, mes ta innemis-
 fest näggi, perra, et naljakas om kaeda. Ta om
 kül meije nöole, ent meije nimme wäart ei olle
 ta fiski, sest mele möistust täl ei olle.

Meel nink mõistus olgo kallis sinnul,
 Ta teep so Etsä sarnatses!
 Kes om maijause himmun
 Jogi tilgafesse perrast
 Meelt nink mõistust kaotanu
 Henda tõppras tetta püüdnu,
 Ellajas om ihtanu;
 Ei ta olle ennam inneminne,
 Ei Etsa palge perrandaja.

P ä s o k e n n e.

Päsok, sa suwwe linnoke, mes sa tõga töt-
 tat ni, terjat, korjat, pessafest iks parrandat?
 Puhka weidike!

Pats, ma pea rühkima,
 Et ma pessa walmis sa,
 Et ma latseketsi kaswata
 Enne kui ne tule tulseta,
 Talwe ilma tuiskawa,
 Enne kui mo Issand kutsub
 Ülle merre, ülle ma
 Surembale suwwele,
 Illusambä ilmale.

Essa ning poig.

Essa olli omma pojaga linan, mõnda kaupa müüman, ning tõist tühja maja asja ostman. Nemma kõndse ulitside ning potide möda, ja pojalt sai lina ning temma illo wiljalt immeteleda.

„Poiss! wõtta ülles mes jääl jalgu al,“ üttel essa tälle. „Tühhi! wanna hobbese rawwa tüf, ei selja painotamisse wäärt,“ kostis poisikenne. — Wanna essa kummarid nüüd effi, ning pist rawwatükki karmani. — Jõudse nüüd mehhe seppkwa lähhüdale. Poig jäi töteggijid wahtma, essa aste meistri mannu, ning pak tälle rawwa tükki; meister and kümme koppikat wasta.

Wanna mees wõt weel mõnd saijafest ja neide kümme koppika eest paar topsti wisnapu marju. Tallitus olli ärratallitetu ning turrolisse rutsewa koddoo pole, et na lõunäle saasse. Nemma kõndse walliste; päiw sais kõrgen, ning paist wallosaste, tannumide wahhe olli pit, lämmi suur, essa aste een, poig perran. Essa last ütte marjafest mahha; walli olli poisikenne ülleswõtma ja suhho pistma; tüf maad jälle marjakenne, jälle pois ussin nopma ning ärrasõma, ning ni its mõnne sammo taggan marjakenne ja walli korjaja!

„Essa! heikas poig, siin om mõnnel marja-korwil mulk olnu, ma olle õige palju marju löidnu.“ — „Nink sinna ollet nende tühjade perrast kummaridanu?“ kostis essa. — „Di mesperrast ei,“ wastas lats, „ma olle jannone, ning marja mag-gusa.“ — „Puhkame siin leppa warjun weidite,“ tõst nüüd essa omma häält, „ma tahha sulle mid-

däte kõnnelda! mälletat jedda hobbese rauda, mes ulitse pääl olli; sinna es tahha temma pär-
 rast mitte selga painotada, minna wõtti tedda
 üles, mötje tedda kümne koppiku eest ärra, wõtti
 sinnuft näggematta rahhaga kats topfi marju,
 nink lassi melega topfi offa üttsikaupa tee päle
 mahha, ja sinna uhke mees, kes hommungul jah-
 hega linan omma jälga ni wägga hoidsid, sinna
 ollet nüüd pallawa päiwaga henda katskümmed
 kõrd tee tolmo sisse kumardanu, ja ennege pole
 wäärt kätte sanu. Minna painoti omma jälga
 ütts ainus kõrd, ja sõtje nüüd omma topfi täüt
 rahholikkult ärra, ja anni selle tõisega sulle weel
 hääd oppust." Boifil sai häbbi, es tihka ennamb
 filmi ülestõsta: „ma olli küil rummal," üttel
 temma, „ei tija, olli ta laiskus, wai uhkus, wai
 holetus!" — „Küil tedda eggaiitte olli," kōstis effa,
 „eddespäidi mötje, et

Kes wäitse asja man ei tahha waiwa nätta,
 Sell tullep wimate jo kätte wõrra tetta;
 Mes kerge eddimält, se rasfes perrast jäeb,
 Sepärrast olle karm nink wirk kui tarwis läep."

Rõnne ja mõistatus.

Olli ütten suren aijan paljo wõrama puid
 nink puhme, lille nink hainu, mes õtse kui
 tõise ma asja tunnistamisses nink kaemisses
 olli. Mõnni neide seast olli pälegi weel õige
 surma rohhi ehk kihwt, ni kui meie maal marro

haina nink mürk haina ommawa. Rärner ehk aidnik, kes selle aja ülle wallits, olli üts mõistlik mees, nink kunna ta üttel hommungul paar pitti täüt lille wälja pand, kuts temma omma kats pojafest mannu, nink üttel: et teie kül middake siin aijan lubbata ei tohhi puttu, jis tahha minna teid weel essiärralikult manmitseda, et teije neist lillsest henda kawwen hoijate, sest neide sissen om kihwt ehk margon, nink nemma woiva teile surma tetta.

Datse jäiwa pelgama, nink warrisiwa mõnni päiw sedda kottust, jis lätsiwa nemma jo julgembas, tulliwa mannu ja kaijewa neid. Wannämb poisfikenne putte lehti, kaije neide hambid, nink naart töisele, ei ta purre mo sugguke. Mõnni päiw ja norem korjas neid mahha puddenu häälmid maast ülles, nink olli surelinne, et ka temma es pelga. Häälmiide affemelle naksiwad nuppi kassuma, nink latse käüsiwa saggeda neid kaema. „Tijate, ma olle neist antsikest marjust maitsmu, es te nä mulle middake,“ üttel wäikenne; suremb olli nüüd ka walli suhho pistman, es olle nä ennege maole märatsese halja nink mõrru; „las neil kütseda weel,“ üttel temma, jüljas ennambeste mahha, nink läts mant ärra. Pä jäi talle weidike oimatses, südda läts kurjas, es panne ta tost surembat tähhele, heit maggama, nink töisel hommungul olli ta terve kui enneke. Mõnne hä aja perrast lätsiwa nemma jälle omma keeltu puhma kaema. Marja suggutse nuppi olliwa õige sures lännu, nink terrakesse kõrrisiwa neide sissen.

Ussinaste nopsewa nemma paar tükki, paggesewa
 lusthoonde, ning naksewa terrafeisi wälja korris-
 tama. Sai siis neid mõnnike suhho pistetus
 ning katski salwetus. Üts olli mõrru ja sülleti
 mahha, tõine zuffati jälle suhho. Keel jäi kibbe-
 das, ning harrisi mõrrudat kannatama! jo läts
 terrafenne kalast alla, tõine, kolmas järrestikko
 perra; pä nakkas hullus jäma, ja ni kui meel
 rummalambas läts ni kaswi himmo. — Rõrraga
 pand noremh poisikenne hirmsaste naardma,
 käänd filmi pahhe pole, ning jürräsi hambid.
 Wannämb naksse wõra hälega laulma, rööfje
 süüwa ning juüwa, taht wälja joošta, ent es
 jõüwa kohheke, rummalus tulli tälle päle, temma
 fatte mahha, ning pes kätte ning jalguga ja tiff
 hirmsaste omma ihho. Nida mässfasiwa mõl-
 lemha, kui essa siisse aste. Kit ihho jäi täl
 wärrisema, kui temma omme latfi ni hullul
 mehel näggi. Sawwa pääl olli weel ne lille
 seemne ning õkwa sai ta sest õnnetussest arwo,
 jooft abbi otsma ning tõi tohtert. Kasse olli
 neide waeste lomakeste hädda, ent kolmanda-
 mal päiwal õnnist Summal selle tohtre hooft,
 ning ärrat neide melest jälleke. Na naksewa
 parranema, ning tunnistiwä tiff ülles, kuidas
 nemma sõnnakuuldmata, ning omman himmun
 rummala olliwa oluu.

Sis wõt nüüd essa neid omme põlwi päle,
 pand neide kaekeisi kofko ning üttel neile: latse,
 tennage Ssandat Summalat, te teid ilma häd-
 dast om päätnu, ning wõtke sest rassedast willit-

suffest hennele ello aeas oppust, et teije henge mitte pattu ninf iggawetje hädda sisse ei satta; olge iks sõnnatuulja Summalale ninf wannänbibile, ninf pandke wasta kurja kuusatussele.

Kuulge nüüd ja pandke tähhele: kui teije wannembas lähhate, sis tullep litte asja perrast kurri kuusatus teile kätte! Assi om to, kellest inneminne kül tijap, et temma tälle häddas lät, temma meelt wassih, ninf temmale surma woip tetta, nida kui teil neist seennist teda olli. Ent kunna se assi eggapäiw filmi een om, ei panta temmast tähheleke. Inneminne harrinep tedda ärra, ninf ei pelga tedda ennamb. Ta julgeb tedda kõrd maitja, — häddast ei olle surembat wäärt, mõrru om ta muidoke, ja põllatas tedda eddimält ärra, ent maitsetas jälleke. Keel harri-nep kibbedat, oimatus tullep päle, ja ni kui meel rummalambas lät, kaswap himmo. Ninf et kül assi ei sögis, ei jogis ei lähhe, siski tedda rohkenbade ja iks rohkenbade woetas, senni kui innemissel meel ümbrekäüp, ninf moistus pääst kaop. Ei astu nüüd mitte surm õkwa temma mannu, ninf hirmutas tedda, ni kui ta teid ähward: effi-hennesest parranes inneminne ärra, ent ütš nõrkus jääp weel temma mele sisse, se, et temma mitte sest arro ei sa, et se kurri assi tälle hukkatuffes lät. Ninf kunna se assi innemist eddimält otsekui ärratas, ja temma selle haigusse perra nõrgas om jänu, sis arwas temma henda iks jälle sellesamma halwa asjaga kostotada, ninf nakkas sis hullembaste temma päle pallama ja tükma. Sit

omma hääd, omma perramest nartsufest müüip ta ärra, et temma ennege sedda asja hennelle saas. Temma prugib tedda nüüd sagedaste, ja eggakörd tullep tälle tuijo päle. Temma narap alpieste, tüllitsep nink taplep, ajab hullo jutto, ei püüsi jalgu pääl, jampsip hirmsaste nink jääp wimate oimatselt mahha. Kui temma sest kõrrast päsej, siis om temma eddimänne ihkaminne jälleke selle asja päle, ni et temma kunnagi omnast moistustest ennam ei selgust, ei arwo ei sa, ei ka pelgama ehk parranema ei wõi nakkada! Sant hä polest, sant terwusest, sant moistusest, rikkotu ihho nink henge poolt, löwwap surm tedda wote pääl kui többraft. Temma heng ei tija Jummalast, ei sa Jesandast kunnagi nätta.

Oh! tadekenne, puhhasiwa latse, wärrin tullep meije päle, mes hirmus assi wois se küil olla, ei sa meije tedda ärramõista; meie pelgame tedda, ütle effake, mes om ta? — Küil teije ollete temmast kuulnu, ja ollete jo mõndke temma többen nännu, kostis effa, ent kunna teije weel õiget arwo temmast ei sa, siis tahha minna teile sedda mõistatust ärramõista: **wiin, ma-wiin** kutsutas temma! Sa **wiin** om se assi, kellest minna kõnnele; eggauits tijab tedda, nink siiski om ni paljo neid, kes temma surma lähewa! Küil om Jummal meile sadda nink sadda andid jaotanu, mes maggusamba nink parremba ommawa, ent innewinne omman pinmedussen raiskas Jummal andid, ning ajap tigge tarkussoga hendale ütte rohtu, mes tedda ihho ning henge polest rikkup.

Taat, heikas wannämb poisjikenne, minna tahha sulle lubbada, et ma maa pääl sedda hirmust wina ei tahha maitša; nink minna ka, üttel walliste se wätkenne, ja löi essale kät. — Summal önnistago teije towotust, nink kinnitago teije meelt, wastas essa, nink pand neide käeketi kokko. Temma hule liiksiwa, temma südda puhhas Summala pole; nink Issand olli temmaga.

Baar poisjikesse kaswima sures mehhis, — essa maggap jo ammogi mullan, — mehhe omma nüüd ka wanna, — laste latse istuwa neide lawwa ümbre, — weel ei olle wina tilka ei neide, ei neide laste nink laste laste ju sisse sanu. Kit omma ausa mehhe, holika perrenaise, mõistlikko tüdrikk nink waa latse.

Sest woite nüüd, armsa latse, oppi, kuidas armolinne Summal neid önnistap, kea temma nimmel hääd tootust andwa, nink sedda ka pidawa. Parremb om sis wätkest tühja maijaust nink rõmo maitsemata jätta, kui säratse kurja kiusatusse sisse henda anda, et wõip ihho nink henge üttelisse kaotada.

Lats, kes Summalat pallep.

Päiw heit omma walgust läbbi sanna pajakesse ütte wote päle, kost waine läsk omma haiget ihho ülles fergit. Wee-pissara jooskse temma filmist, temma katje taiwa pole, nink heit jälle filmi omme kolme wätkeste laste päle, kes jo liikma naksewa nink ülles ärrasiwa. — Latsakesse,

üttel temma, pandte kääteisi kofko, nink puhhake
 selle Summala pole, kes ka meije waesusse päle
 omma illusat päiwa lassep paista, nink pallelge,
 et temma effi teid jõdas nink jodas. Tõbbi om
 minno ärrakurnanu, minno jõud ei kanna weel
 tööd tetta, ei ka wälja minna, et ma middage
 otsis; ei olle mul ennamb ei leiwa pallakest, ei
 jahho põrmokest, et ma pudrus teile lasses.
 Oh kui Jssand omma englifest effi ei sada waiste
 laste hoitjas nink toitjas, sis tullep teile nalg
 nink hukkaminnet kätte. — Üttel, last henda kum-
 male mahha, mütsit pääd röiwa sisse nink itse
 wallosaste. Ullo latsekesse jäiwa kaema, ja es
 mõista middage. Wannamb pojakenne (kuuwe
 aastalinne terraw lats) naksse siski otsekui mõtle-
 ma, karras ülles, wõt emma wanna pihtsärti
 olla päle nink lats wälja. Uffinade pand ta nüüd
 kengo otja kerko pole jooikma. Kerko us johtu
 wallal ollema, röömsaste aste poisfikenne sisse
 õkwa altre mannu, heit henda põlwili mahha,
 nink pallel sure hälega Summalat: Jssand, hal-
 lesta meije päle, mem om meil haige, ei olle meil
 jahho põrmo, ei leiwa pallakest, meije olleme is-
 futse, nink koleme nalga, sada ruttu üttele englifest
 alla, et ta meile süüwa toos, nink meid rawwit-
 ses; sul om jo paljo warra nink paljo wäfte, en-
 namb kui üttele innemissel, ja sinna ollet jo lub-
 banu meid awwitada, kui meije süddamest palleme,
 Oh kule sis, minna palle sinno süddamest nink
 filmaweega, ärra jätta meid mitte perratus. —
 Se palwus kostut poiskekse süddant, nink rööm-

faste joost ta nüüd mõtša, korjas haakeisi, nink
 üttel koddo minnen: las nüüd englil jahho wija,
 kül minna tuld murretse puddro keta. — Sõudse
 sanna mannu, tõugas ust wallale, nink nätse, jo
 olli pengi pääl jahho mat nink leiwa päts. —
 Mitumma sulle, suur Summal, hõigas poisfikenne,
 wissas omma süllätäüt mahha, nink heit kärekeisi
 kofko. Kui walli se engel om olnu, hõiskas ta
 rõõmsaste! Memmekenne, ütle märädune ta
 ommeti om? kui surekenne ta olli? olli täl siwa-
 keisi, tulli ta paiast wai ussest, ütle, ütle mem-
 meke? — Emma olli weel põlwil maan Ssjan-
 dat tennaden, temma tõmmas last omma rinna
 päle, nink üttel pehme hälega: mo kallis laste-
 kenne, oh et se lastelik usk sulle iggawes jäes!
 Summal om sinno palwust kuulnu, temma om
 meid immelikust häddast päästnu, oh et meie wõisse
 temma ommatsis jada iggawes! Summala wäggi
 om suur, temma om meid Kristusse läbbi oppe-
 tanu, nink meid ommis sullasis tennu, temma
 wõip omma pühha waimo meijesuggutside sisse
 sata, nink hendale meije seast teenrid wallitseda,
 kea temma tahtmist täüdawa, mesperrast täl sis
 tarwis weel siwuga englil alla sata, ni kui wan-
 nal aeal, kunna innemisse pimmedussel olliwa?
 õndsä omma ne, kea uskwa nink ei näe! Meije
 tijame, et kük hä tullep Ssanda Summala käest,
 nink meije ussule ei lä neid ennemuistitsid im-
 metekko ennamb tarwis. Kük om immetö, mes
 Summal om lonu, kük om immeteggo, mes Sum-
 mal lassap sündida innemiste sean maa pääl!

— Olli se Summalast wai ilma assi, et temma sel tunnil, kui sinna kerko pole lätsit, oppetajat ka sinna last, et temma käärkambrišt ütte rama-
tut läts toma? olli se Summalast ehk innemisest, et oppetaja sinno palwe häält kuuld? nink Sum-
mal olli ka temma söame pehmendaja, et temma koddoo läts, meile jahho nink leiba saat nink õkwa essi meije mannu ruttas. Temma om nüüd lubbanu, meije eest hoolt kanda, nink sinno kas-
watada, kui sinna hä lats ollet nink Summalat pelgat ja armastat.

Oh inneminne, tunne, et ilm om täüis JS-
sanda immeteggosid, ent sinno filma omma finni ja sinna ei nä neid mitte; sinna odat englid tai-
wast, ja minna ütle sulle, kui sinna JSsandat nink temma prohwetid ei ussu, siis ei sa sinna ka uskma, kui üts engel taiwast tullep.

Lutterusse wäitenne Katefismus.

E d d i m ä n n e p ä t ü f.

Jummala kümme käsku.

E d d i m ä n n e k ä s k.

Minna olle Issand, sinno Jummal;
sinnul, ei pea mitte muid jummalaid ol-
lema Minno een.

Mes se om?

Meije peame Jummalat ülle fige asja pelgama,
armastama nink (ustma ehk) Temma pääle lootma.

E d d i n e k ä s k.

Sinna ei pea mitte Issanda, omma
Jummala nimme kurjaste pruukma; sest
Jummal ei tahha sedda mitte nuhtlemata
jätta, se Temma nimme kurjaste prugip.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armas-
tama, et meije Temma nimme man ei wannu, ei
nea, ei nõija, ei wõlfi, ei ka petta, enge peame
sedda fige hädda sissen appi hõikama, pallema,
kitma nink tennama.

K o l m a s k ä s k.

Sinna peat pühhapäiwa pühhendama.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armas-
tama, et meie juttust nink Jummalat sõnna ärra ei
põlle, enge peame sedda pühhas pidama, hääl meelel
kuulma nink opma.

Reljas käsk.

Sinna peat omma esša nink omma emma awwustama, et sinno kässi häste käüp nink sinna kawwa ellat maa pääl.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije omma wannembid nink essandid ärra ei põlle, ei ka wihhasta, enge peame neid awwustama, neid orjama, neide sõnna wõtma nink neid armsas nink ausas piddama.

Wies käsk.

Sinna ei pea mitte ärratapma.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije omma lähhemba ihhule üttele lahjo ehk wigga ei te; enge peame tedda awwitama nink eddesi saatma tige ihholikko hädda sissen.

Kuwwes käsk.

Sinna ei pea mitte abbiello rikma.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meie puhtaste nink ausaste ellame sõnnu nink teggude sissen, nink et eggauits omma abbielosa peab armastama nink awwustama.

Säitsmes käsk.

Sinna ei pea mitte warrastama.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije omma lähhemba rahha ehk hääd ei wõtta, ehk kawwala kauba ehk ostmissiega henae kätte ei sada; enge peame tedda awwitama, temma hääd nink pätoidust kaswatada nink hoita.

Kattesjas käsk.

Sinna ei pea mitte kawwalat tunnistust andma omma lähhemba wasta.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije omma lähhembra päle kawwalal kombel ei wölfi, tedda ei petta, keelt temma päle ei pessja, ehk kurja kõnnet ei tõsta; enge meije peame tedda wabbandama, hääd temmast kõnnelema nink kii asju hä pole käändma.

Üttejas käsk.

Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhembra maija.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije kawwalusjega omma lähhembra perandust ehk maija hennele ei püüwa, ei ka üttele õigusse tähhe all henne kätte ei sada; enge peame tedda arwitama, et temma sedda wõis piddada nink se manno jada.

Kümmes käsk.

Sinna ei pea mitte himmustama omma lähhembra naist, sullast, näütsikut, tõbrast ehk kii, mes temma perralt om.

Mes se om?

Meije peame Jummalat pelgama nink armastama, et meije omma lähhembra naist, perret ehk tõbrast henne pole ei kisse ehk temmast ärra ei sada; enge peame neid mannitsema, et nemma jäwa, nink tewa, mes neile sünnis.

Mes üttele nüüd Jummal kigist neistsinnatsist käskest?

Temma ütteleb nida:

Minna, Issand sinno Jummal, olle wäggew wihtane Jummal, se neide päle, fea Minno wihtawa, wannembide pattu koddõ otsib laste päle, kolmanda nink neljanda põlwe sisse; ent neile, fea Minno

armastawa nink Minno käske piddawa, te
Minna hääd ammat tuhhanda põlwe sisse.

Mes se om?

Jummal ähwardap nuhhelda kiti, kea neidefin-
naste kässude ülle astwa; seperrast peame Temma
wihha pelgama nink ei pea mitte nisugguste kässude
wasta teggema; ent Temma tõwotab armo nink kiik
hääd figile, kea temma käske piddawa. Seperrast
peame Tedda ka armastama, Temma päle lootma
nink hääl meel Temma kässude perra teggema.

Tõine pätk.

Wühharisti-usk.

Eddimänne tük. Lomissest.

inna ussu Jummalala, se Gissa, fige-
wäggewa taiwa nink ma Boja sisse.

Mes se om?

Minna ussu, et Jummal minno fige loduajuga
om lonu, mulle andnu ihho nink henge, filmi kõrwu
nink kiik luliikmissi, meelt nink mõistust, nink weel
üllespeap; päle se, rõiwid nink kängi, söli nink joki,
maiija nink kotta, naist nink last, põldu, tõprid nink
kiik hääd, fige ihho nink ello tarwidusse nink pätoi-
dussiega rikkalikult nink eggapäiwa õnnistab, fige
hädda eest kaitsep, nink fige kurja eest hoiap nink
paimendap. Nink jedda kiik teep Temma selgest
essalikust nink jummalikust armust nink helbussest,
ilma minno ärratenimisse nink tõta. Se fige eest
olle minna jälle wõlgo, Tedda tennada nink kitta,
orjada nink kuulda. Se om tõttelikult tõisi.

Tõine tük. Ärralunnastamissest.

Nink minna ussu Jesusse Kristusse,
Jummalala ainosiündinu Boja, meie Is-

sanda sisse, te om sadu Pühhaft Waimust, sündinu neitsist Mariaft, kannatanu Bonziussse Pilatusse al, risti päle podu, ärrafoolnu, mahhamattetu, allalännu pörghauda, kolmandamal päiwal üllestösnu foolnuist, ülleslännu taitwate, istup Jum-mala, se figewäggewa Gessa hääl kael. Säält saap Temma tullesma, kohhut mõistma ellawide nink foolnuide päle.

Mes se om?

Minna ussu, et Jesus Kristus tõisine Jummal, Gessaft iggawest sündinu, nink ka tõisine inneminne, neitsist Mariaft sündinu, om minno Issand, te minno ärrafaddonu nink ärrasunnitu innemist om lunnastanu, ärraostnu nink ärrapästnu figist pattust, surmast nink kurradi wäest; ei mitte kulla ehk hõbbega enge omma pühha kalli werrega, nink omma süta kannatamisse nink surmaga, et minna Temma omma olles nink Temma rigin Temma al ellas nink Tedda orjas iggawetsen õigusen, waggauksen, nink õnsusen, õtse nida kui Temma om üllestösnu surmast, ellap nink wallitsep iggawes. Se om tõttelikult tõisi.

S o l m a s t ü k. Pühhendamisest.

Minna ussu Pühha Waimu sisse, ütte pühha kristlikko ferrikut, pühhide foggodust, pattu andisandmist, lihha üllestõffemist, nink iggawest ello. Amen.

Mes se om?

Minna ussu, et minna ei wõi mitte ommast melest ehk wäest Jesusse Kristusse, omma Issanda sisse usku, ehk Temma manno tulla; enge Pühha Waim om minno armo-oppusse läbbi kutsnu, omme andidega walgustanu, õigen ussun pühhendanu nink

üllespiddanu : ötje nida kui Temma koggona kristilikko koggodust ma pääl kutsup, koggup, walgustap, pühhendap nink Jesusse Kristusse man peap öigen ainun ussun; sen kristilikkun koggodussen annap Temma mulle nink figile uskijale eggapäiwa kiik pattu rikkalikkult andis nink saap wiimjel päiwal minno nink kiik koolnuid üllesärratama nink mulle fige uskjidega Kristusse sissen iggawest ello andma. Se om töttelikkult töisi.

S o l m a s p ä t i k .

Pühha Essa-meije palwus.

Meije Essa, ke Sinna ollet taitwan. Pühhendetus sago Sinno nimmi. Sinno riik tulgo. Sinno tahtminne sündlo, kui taitwan, nida ka ma pääl. Meije päiwalikko leiba anna meile täamba. Nink anna meile andis meije süda, nida kui meije andis anname ommile süüdlasile. Nink ärra sada meid mitte kiusatusse sisse; enge pästa meid ärra kurjast. Sest Sinno perralt om riik nink wäggi nink awwustus iggawetses ajas. Amen.

U l l u s t u s s e s ö n n a .

Meije Essa, ke Sinna ollet taitwan.

Wes se om ?

Summal tahhap meid sega hälitšeda, et meije peame uskma, Tedda meije öiget Essa ollewat, nink meid Temma öigid latši; et meije julgeste nink fige lotusssega Tedda peame pallema, ni kui armsa latše omma armsat Essa pallewa.

E d d i m ä n n e p a l w e .

Pühhendetus sago Sinno nimmi.

Mes se om?

Jummala nimmi om küll essi henneseft pühha; ent meije palleme sesinnatsjen palwen, et temma ka meije man pühhas saas.

Kuis se sünnip?

Kui Jummala sõnna selgede nink puhtaste oppetetas, nink meije ka pühhalikkult ni kui Jummala latse se perra ellame. Sedda awwita meid, armas Eßa taiwan! Ent ke töifite oppetap nink ellap, kui Jummala sõnna oppetap, se ei pühhenda mitte meije sean Jummala nimme. Se eest hoija meid, armas taiwane Eßa!

Tõine palwe.

Sinno riik tulgo.

Mes se om?

Jummala riik tullep küll ilma meije palweta essi henneseft. Ent meije palleme sesinnatsjen palwen, et se ka meije mannu tulles.

Kuis se sünnip?

Kui taiwane Eßa meile omma Pühha Waimo annap, et meije Temma pühha sõnna, Temma armo läbbi ussume nink jummalikkult ellame siin ajalikkult nink sääl iggawes.

Kolmas palwe.

Sinno tahtminne sündko kui taiwan, nida ka ma pääl.

Mes se om?

Jummala hä, armolinne tahtminne sünnip küll ilma meije palweta; ent meije palleme sesinnatsjen palwen, et temma ka meije man sünnis.

Kuis se sünnip?

Kui Jummal kiik kurrja nõtwo nink tahtmist ärra häetap nink kelap ärra sedda, mes meid ei tahha laske Jummala nimme pühhendada nink temma riki tulla: ni kui om kurradi, se ilma nink meije lihha tahtminne, enge finnitap nink peap meid kangebe

omman sõnnan nink ussun meije otsani. Se om
 Temma armolinne nink hä tahtminne.

Meijas palwe.

Meije päivalikko leiba anna meile
 täämba.

Mes se om?

Summal annap päivalikko leiba ka kül ilma meije
 palweta kigile kurgile innemistele; ent meije palleme
 sensinnatsen palwen, et Temma meid sedda lasses tutta
 nink tennoga meije päivalikko leiba wastawõtta.

Mes om päivalik leib?

Kiik, mes ihho toiduffele nink üllespiddamiffele
 tarwis om, nida kui om: söök, jook, rõiwa, kängitse,
 hone nink maja, põld, tööpra, rahha, hä wagga
 abbikaas, waa latse, wagga perre, waa nink ussu-
 tawa üllemba, hä wallitsus, hä ilm, rahho, termus,
 farristus, aum, hä sõbra, usutawa küllalisse nink
 muido nijuggust.

Wijes palwe.

Anna meile andis meije süda, nida
 kui meije andis anname ommile süüdlasile.

Mes se om?

Meije palleme sensinnatsen palwen, et Eesa
 taiwan es tahhas mitte meije pattu päle kaeda, ei
 ka neide perrast meije pallemist meile keelda; sest meije
 ei olle mitte se wäärt, mes meije palleme, ei olle ka
 mitte sedda ärrateninu; enge Temma tahhas meile
 kiik selgest armust anda; sest meije teeme eggapäiwa
 paljo pattu nink tenime selget nuhtlust. Sis tahhame
 meije ka kül jälle süddamest andis anda nink hää
 meel el hääd tetta neile, ke meije wasta patwa.

Kumwes palwe.

Nink ärra sada meid mitte kiusatusse
 sisse.

Mes se om?

Summal ei kiusa kül leddake; ent meije palleme sensinnatsen palwen, et meid Summal tahhas hoita nink üllespidada, et meid kurrat, ilm nink meije lihha ärra ei petta, ei ka hukkata umbussu, katte mötte nink mu sure häü nink pattu sisse; nink ehk meid sega peas kiusatama, et meije siski wõime ärra-wäärda nink wõimust sada.

Säitmes palwe.

Enge pästa meid ärra kurjast.

Mes se om?

Meijepallemes sensinnatsen palwen, õtse kui ütte puhhuga, et meid Gssa taiwan tige fuggutsest ihho-nink henge-, warra- nink awwo-kahjust tahhas ärra-pästa nink wimate, kui meije tunnikene tullep, meile õnsat otfa anda, nink meid armoga sestinnatsest hädda-orrust henne mannu taiwate wõtta.

Lõppetusse sõnna.

Sest Sinno perralt om riik nink wäggi nink awwustus iggawetjes ajas. Amen.

Mes om Amen?

Et minna pea kindma ollema, et nisuggutse palwe omma Gssale taiwan wastowõtlikko nink kuuldu; sest Temma essi om meid käsknu nidade pallelda, nink towotanu meid kuulda. Amen, amen, se om: Ja, ja, nida peap sündima.

Neljas pätk.

Wühha ristmisse saakrament.

Gesmält: Mes om ristminne?

Ristminne ep olle mitte paljas wessi, enge om wessi, Summala kässun säetu nink Summala sõnnaga ühhendetu.

Märanes se Jummalas sōna om?

Kui meije Jēsand Jēsus Kristus ütlep Matteusse ramatun wimatsen päütükkin: Minge nink tekke jüngris kiik pagganid, neid risten Gēssa, Poja nink Pühha Waimo nimmel.

Tōiselt: Mes annap eht sadap ristminne?

Temma sadap pattu andisandmist, pästap ärra, surmast nink kurradist nink annap iggawest õnjust figil, kea jedda uftwa, mes Jummalas sōna nink towtus ütlep.

Märanes om sesamma Jummalas sōna nink towtus?

Kui meije Jēsand Jēsus Kristus ütlep Markusse ramatun wimatsen päütükkin: Kes ussup nink ristitas, se saap õndsas; ent kes ei ussu se saap ärrasunnitus.

Kolmandalt: Kuis wessi ni suri asju wōip tetta?

Wessi ei te jedda tōttelikult mitte, enge Jummalas sōna, mes weega nink we man om, nink uft, mes jedda Jummalas sōna ween ussup. Sest ilma Jummalas sōnata om wessi paljas wessi nink ei olle mitte ristminne, ent Jummalas sōnaga om temma ristminne, se om: ello-wessi täüs armo, nink wastjesündimisse mõskminne, Pühhan Waimun, nida kui pühha Paulus ütlep Titusse ramatun kolmandan päütükkin:

Jummal Gēssa teeb meid omma hallestusse perra õnsas jällesündimisse, mõskmisse nink Pühha Waimo wastsesteggemisse läbbi, jedda Temma rikkalikult meije päle om wäljakallanu Jēsusse Kristusse, meije Õnnisteggija läbbi, et meije Temma armust õiges tettu iggawetse ello perrandajis jaasse lotusse perra. Se om tōttelik sōna.

Neljandalt: Mes tähhendap ristminne?

Temma tähhendap, et wanna Adam meije sissen peap eggapäiwatse kahhitsemisse nink pattust-käändmisse läbbi ärrauppotetama nink ärrafoolma fige pattu

nink furja himmoga nink peap eggapäiwa jälle ette-
tullema nink üllestõffema wastne inneminne, ke
õigusšen nink puhtusšen Jummalä een iggawes ellap.

Konnes se kirjotet om?

Pühha Paulus Romaliste ramatur kumwendan
pätkin ütlep: Meije olleme Kristussega mahha
mattetu ristmisse läbbi surma sisse, et õtse kui
Kristus om üllesärratedu koolnust Gõsa aw-
wustusse läbbi, nida peame ka meije wastšen
ellun käima.

Wijes pätk.

Pühha altari saakrament.

Mes om altari saakrament?

Se om meije Jõsanda Jesusse Kristusse tõttelik
tõifine ihho nink werri, leiwa nink wina al meile
ristirahwale sürowa nink jurowa, Kristusseft effi säetu.

Konnes se kirjotet om?

Nida kirjotawa pühha ewangelisti Matteus,
Markus, Lukas nink pühha apostel Paulus:

Meije Jõsand Jesus Kristus sel ööl,
kui Sedda ärraanti, wõt Temma leiwa,
tennas nink murs nink and ommile jüng-
rile nink üttel: Wõtke, söge, se om Minno
ihho, mes teije eest antas. Sedda tekke
Minno mällestus s.

Selsammal kombel wõt Temma ka
farrifa perrast oddango-söömaiga, tennas,
nink and neile nink üttel: Wõtke nink
joge kiik se sisseft: sesinnane farrif om
wastne lepping Minno werren, mes teije
nink paljude eest ärrawalletas pattu an-
disandmisses. Sedda tekke, ni jaggede
kui teije sedda jote, Minno mällestusses.

Mes awwitab niisuggune söminne nink jominne ?

Sedda näütwa meile nefinnatse söнна: „Teije eest ärraantu nink ärrawalletu pattu andisandmisses“; se om: et meile saakramentin pattu andisandmist, ello nink õnsust neide sönnu läbbi antas; sest kon pattu andisandminne om, sääl om ka ello nink õnsus.

Kuis wõip ihholik söminne nink jominne ni suri asju tetta ?

Söminne nink jominne ei te sedda töttelikult mitte, enge ne söнна, mes nida käüwa: Teije eest ärraantu nink ärrawalletu pattu andisandmisses.“ Ne söнна omma ihholikko sömisse nink jomisse man pä-assi pühhan saakramentin; nink ke neidsammu sönnu ussup, sel om, mes nemma ütleswa nink tototawa, se om: pattu andisandminne. Kes fis pühha altari-saakramenti tullolikkult wasta wõttap ?

Paastma nink ihholikkult henda walmistama om kül kaunis wäljaspidine walmistaminne: ent se om õigede auja nink walmistedu, ke neid sönnu ussup: „Teije eest ärraantu nink ärrawalletu pattu andisandmisses.“ Ent ke neid sönnu ei ussu, ehk sest katcite mötleb, se om umbuslik nink ei olle mitte õigede walmistedu. Sest se söнна: „Teije eest“ püwwap selgid usklikko söamid.

Sõmmungo palwus.

Summala se Essa, Poja nink Pühha Waimu nimmel.
Amen.

Minna tenna sinno, armas taiwane Essa —
Jesusse Kristusse sinno armsa Poja läbbi, et sinna minno sel õsel ni armolikkult ollet hoidnu nink kaitõnu.
Minna palle sinno, hoia nink kaitõsa minno ka sel päiwal tige pattu nink kurja kiusatusse eest, nink awwita, et kiik minno mötte, söнна, teggo nink ello sinno jummalikko meleperrast wõis olla. Minna

anna omma ihho, henge nink ello sinno essa hoolde nink kätte; sinno pühha Waim saatto minno ka sel päiwal nink eggal ajal tassatse te päle. Amen.

Sommungo laul.

W i s: Oh armo juur.

1. Ma tenna so, Et sinna mo, Oh Summal, ollet hoidnu. Sa walwsid ööl Ka minno pääl, Et hädda mo es puttu.

2. Nüüd awwita, Sel päiwal ka. So Waim, oh Issand Summal, Se nomigo, Se saatto mo; Ma olle waine rummal.

3. Oh Jesuken, Mo üllemb ön, Ke ösel ollit kaitzja! Mo awwita Sel päiwal ka, Nink olle minno hoidja!

Palwus enne söömaiga.

Rige silma lootwa sinno päle, Issand, nink sinna annat neile neide sööki ommal aial. Sinna awwat ülles omma rohket kät, nink täüdat kiik mes ellap, melehäga. Issand Summal, armas taiwane Essa, önnista meid, ning neidsinnatfid sinno andid, mes meije sinno rohkest armust wastawöttame, Jesusse Kristusse meije Issanda läbbi. Amen.

Laul enne söömaiga.

W i s: Oh Jesus anna rohkest käest.

1. Sa annat Issand heldeste, Kiik ello tarwidust; Ni jaggat sinna meileke Nüüd omma önnistust.

2. Kiik söki, joki ihhule Sa annat rohkest käest. Oh Issand, meije tenname So suust nink süddamest.

Palwus perran söömaiga.

Tennage Issandat, sest temma om helde, nink temma heldus püüsip iggawes. Meije tenname sinno, Issand Summal, armas taiwane Essa, et ja omma armo kät ollet ülles awwanu, nink meid jälle omme andidega ollet sõnus tennu. Anna meile ka eddispäide meije päiwalikko leiba, nink önnista meid ihho ja henge polest, Jesusse Kristusse meije Issanda läbbi. Amen.

Paul perran jõõmaiga.

Wiis: Mo südda walwa jälle.

1. Nüüd andkem Issandale Suurt tenno, et ta jälle hoolt meije eest om kandnu, Nink meile toidust andnu.
2. Nii kui sa armo näitnu Nink meije ihho toitnu, Ni anna, Issand Boja! Ka mes om hengel waja.

Öddango palwus.

Minna tenna sinno, armas taitwane Eessa, et sa sel päiwal minno ni armolikult ollet hoidnu nink taitõnu. Minna palle sinno, anna mulle andis kiit minno pattu, et ma rahholikult woi uinoda. Sinno Eessa hoolbe anna minno ihho ja henge, nink kiit minno ommatõid. Hoija meid tige õnnetusse nink kurja eest, Jeesusse Kristusse meije Issanda läbbi. Amen.

Öddango laul.

Wiis: So heng, oh Jeesus.

1. Nüüd lamme minna wotele, Mo wõtta omma holele, Oh kallis Önnisteggija, Sis wõi ma rahhun maggada.

2. Oh taitõsa ka mo ommatõid, Nink hoija minno wannambid, Ja tassu neile armoga, Mes hääd na mulle tennuwa.

3. Kui om se õ mul wiimne tääl, Mes minna magga ilma pääl, Sis wõtta minno hengeke So mannu, Issand, taitwate.

Meije Eessa, ke Sinna ollet taiwan. Pühhendetus sago Sinno nimmi. Sinno riik tulgo. Sinno tahtminne sündõ, kui taiwan, nida ka ma pääl. Meije päiwalikko leiba anna meile täamba. Nink anna meile andis meije süda, nida kui meije andis anname ommile süüdlasile. Nink ärra sada meid mitte kiufatusse sisse; enge pästa meid ärra kurjast. Sest Sinno perralt om riik nink wäggi nink awustus, iggawetõses ajas. Amen.

Pühha Kirja tunnistusse.

Algmisen loi Jummal taiwast nink maad.

(1. Mojs. 1, 1.)

Issand, sinna ollet meile elloassemes olnu põlwest põlweni! Enne kui mäe sündsiwa, nink enne kui ma ja mailm lodi; ollet sinna, Jummal, iggawest iggawetjel ajal! (Law. laul 90, 2.)

Jummalale olgo aum nink kittus iggawest iggawetjes ajas. Jummal man om nõuwo, tartust ja moistust.

Hallestaja ja armolinne om Jehowa, pikkamelelinne ja rikkas heldusjefst. Nida kui essa hallestap laste päle, nida hallestap Jehowa neide päle, lea tedda pelgama. (Law. laul 103, 8. 13.)

Jehowa, sinna kiusat minno läbbi, nink tunnet minno. Sinna tijat mo maggamist ja mo üllestõssemist; sinna mõistad mo mõttid kawwest ärra. Sinna pirat ümbre mo käimist ja mo maan-ollemist nink näet kiik mo teed. Kui ei ollete weel sõnna mo tele pääl, näitse, Jehowa, siis tijat sinna jedda kiik ärra. Sinna ollet minno een nink minno takkan, nink hoijat omma kät minno ülle. (Law. l. 139, 1—5.)

Jummal saap eggäüttele andma temma teggude perra. (Rom. 2, 6.)

Nida om Jummal jedda ilma armastanu, et temma omma ainosündinu Poiga om andnu, et kiik, lea temma sisse uskwa, hukka ei sa, enge iggawest ello sawa. (Jan. ew. 3, 16.)

Jesus Kristus eila nink täamba sesamma nink ka iggawes. (Hebr. 13, 8.)

Jesus ütlep: Se römustaja, Pühha Waim, jedda Essa lähhätap minno nimmel, se saap teid kiik oppetama, nink kiik teije meelde algatama, mes minna teile olle üttelnu. (Jan. ew. 14, 26.)

Onja omma ne, lea sõamest puhta omma. (Matt. 5, 8.)

Kiit hä ande nink kiit tämwelik ande om üllewaft, nink tullep mahha walgusse Eßfaft. (Sak. 1, 17.)

Tennage ikkes fige eest meije Issanda Jesusse Kris-
tusse nimmel Jummalat nink Eßfa. (Ewes. 5, 20.)

Seitke kiit omma murret temma päle, sest temma kannap hoolt teije eest. (1. Petr. 5, 7.)

Nida kui teije tahhate, et rahwas teile peap teg-
ema, nisammate tette teije ka neile. (Luk. 6, 31.)

Armastage ommi wainlasi, tette hääd neile, fea
teid wihtawa; õnnistage neid, fea teid wandwa, nink
pallelgenende eest, fea teile kahjo teggewa. (Luk. 6, 27.)

Kui teate üttelep: Minna armasta Jummalat, nink
wihtab omma welle, se om wõlsja; sest kes omma
welle ei armasta, kedda ta näep, kuis ta Jummalat
wõip armastada, kedda ta ei näe? (San. 4, 20.)

Jesus üttelep: Sinna peat Issandat, omma
Jummalat, armastama figest ommast sõamest, figest
ommast hengest, nink figest ommast melest. Sesamma
om eesmänne nink suremb läst. Ent tõine om temma
saarnane: Sinna peat omma lähhembat armastama
kui effi henda. Neide kätte kässu küllen poop foggona
jäduš nink prohwet. (Matt. 22, 37—40.)

Eßfa õnnistaminne ehhitab latfile maju, ent
emma wanduminne kißup neid mahha. Olle ussin
kuulma nink kosta, mes õige om.

Kui sinno kässi hästi käüp, siš mötle, et sul ka
kurri aig wõip tulla, nink kui sul kurri kõrd käen
om, siš mötle, et sul ka jälle hä kõrd wõip tulla.

Äts, ärra olgo holeto omma haigusšen, enge
palle Issandat, siš teep ta sinno terwes.

Ärra tekto kurja, siš ei johhu julle kurja.

Ärra harjota suud wõlsma, sest se om ütš kurri
harjotus.

Ärra wihta tööd, mes waiwaga tettaš; ei ka
põllo tööd, mes Jummalast om lodu.

Rige omma teggude man mötle wiimse otša päle, fis ei te sinna pattu iggamel.

Warras om wõlsja poig; üttest jurest möllemba fassonu; ütš palš möllembile.

Wargus kaup warga kottist, ni kui wessi söglast.

Kes paljo lobbisep, teep hennele paljo waino.

Ärra ussu sedda söpra, kes häddan ei olle weel ärrakaetu. Rõmo päiwil om kül paljo hä söbra, ent willetsusje ajal läwa säratse pakko.

Raddedus ja wihha lühhendama ello-päiwi. Ärra laida seddake, enne kui sa ollet perrakullelm.

Arwo-tähthe ehk numbri.

Neid om üttestä tütki, nink woip neidega mitto tuhhat millioni kirjutada, nida kui ramato tähtega ka ilmato paljo sõnnu nink mõttid wõip kocko panna.

Numbri-tähthe ommawa:

1 2 3 4 5 6 7 8 9

ütš kats kolm nelli wiis kuus seitse kattesä üttestä

Weel ütš täht, mes pu dust märgip, sedda kutsutas: Nul 0.

Neid kümme tähhekest mudetas seddawisi: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 kutsutas ütsi-tähthe ehk numbri. Wõtame nüüd neist ütte numbri, nink panneme siija ette:

2

Sesamma nummer 2 ei olle ennamõ kui liht kats. Ent kui temma tade weel ütš numbri pantas, fis saap ta kümme kõrd ausämbas, ehk tõssep kümme wäärt; õtskui:

27

Siin saisap 2 een, nink 7 taggan. Kats om nüüd kümme kõrd suremba arwo päle sanu, sest et täl ütš teender taggan saisap. — 2 kutsutas nüüd kats-kümmend, nink temma taggumene teender om liht 7.

— Sis loetas nüüd neid kocko: katskümmend ja seitse.

Ent kui teendre tade weel tõist teendret pantas,

sis saap perremees jo saa fõrd ausämbas ehk tõssap
saa wäärt; ent eddimänne teender astup nüüd omma
perremehhe jälgi, nink saap ka kümme fõrd ausäm-
bas kui ennege, ehk tõssap nüüd kümme wäärt; ent
perramänne teender jäep liht saigusse; õtsekui:

273

Siin saiap 2 ni kui perremees een, nink om
nüüd saa fõrd suremba auwo päle sanu, sest et täl
kats teendrit tagga om. — 7 om eddimänne teender,
nink om kümme fõrd suremba auwo päle sanu, sest
et temmal nüüd ka ütte teendrit taggan om: ent
pärramenne teender om liht 3. — Sis loetas neid
nüüd kokko: kats sadda seitsekümmend kolm.

Ent kui perremees weel kolmandat teendrit tade
pannep, sis saap ta jo tuhhat fõrd ausämbas ehk
tõssap tuhhanda wäärt. Eddimänne teender nakkap
jälle perremehhe jälgi astma, nink saap nüüd saafõrd
ausämbas, ehk tõssap saa wäärt. Tõine teender
astup jälle eddimätsje teendri jälgi, nink saap kümme
fõrd ausämbas ehk tõssap kümme wäärt; ent se
waine kolmas teender jäep liht sullase saigusse, nink
ei olle ennam wäärt kui liht nummer; õtsekui:

2739

Jälle saiap siin 2 ni kui perremees een, nink
om tuhhanda wäärt, sest et täl kolm teendrit tag-
gan om. — 7 om eddimänne teender, nink saa
wäärt; 3 om tõine teender nink kümme wäärt; 9
om perramänne teender, nink ei olle ennamb kui
üttesja wäärt. Sis loetas neid kokko: kats tuhhat
seitse sadda nink külmkümmend üttesja.

Se dawisi tõstetas iks perremehhe nink teendride
auwo urembas, jo ennamb teendrid taggan om.

Johhup ka mõnnifõrd, et perremehhel teendrid
ei sa, ent siiski omma auwo ei tahha kaotada; sis
pantas teendride affemelle Nul 0, sesamma märgib
putust, mes ei loeta; õtsekui:

2000

Seft om nätta, et kolme teendre affeme tuhja omma. Sis ei wõi ka muud luggeda kui perremehhe auwo, se om: kats tuhhat.

Mönniförd jälle johhub, et perremehhel üttest ehk tõisest teendrist pudus om, sis pandas iks teendre affemel sedda Nul 0 ; ötsekui:

2039

Sedda loetas: kats tuhhat nink kolm kimmänd üttestsa. Ehk nida:

2709

Sedda loetas: kats tuhhat seitse sadda nink üttestsa. Ehk nida:

2730

Sedda loetas: kats tuhhat seitse sadda nink kolmkimmänd.

Nätse weel.

tuhhanda wäärt	sa wäärt	kümme wäärt	ütsi nummer
----------------	----------	-------------	-------------

Numbride üllearwaminne.

		4	nelli.
		4 8	nelli-kimmänd kattesja.
	4 8	1 3	nelli-sadda kattesja-kimmänd üts.
4	8 1	3	nelli-tuhhat kattesja sadda nink üts kimmänd ja kolm.
5	0 2	7	wiis-tuhhat katskimmänd seitse.
9	6 0	5	üttestsa tuhhat kuus sadda nink wiis.
	1		1 üts
	10		10 kümme
	100		100 sadda
	1000		1000 tuhhat.
		2	2 kats
		20	20 kats kimmänd
		200	200 kats sadda
		2000	2000 kats tuhhat

			3	kolm				
			30	kolm kymmend				
			300	kolm sadda				
8	ma	8	dräl	3000	kolm tuhhat	8	ma	8
01	==	8	X	01	0	01	==	8
10	==	8	X	10	1	10	==	8
20	==	8	X	20	2	20	==	8
30	==	8	X	30	3	30	==	8
40	==	8	X	40	4	40	==	8
50	==	8	X	50	5	50	==	8
60	==	8	X	60	6	60	==	8
70	==	8	X	70	7	70	==	8
80	==	8	X	80	8	80	==	8
90	==	8	X	90	9	90	==	8
00	==	8	X	00	0	00	==	8
				4	neli			
				40	neli kymmend			
				400	neli sadda			
8	ma	8	dräl	4000	neli tuhhat	8	ma	8
01	==	8	X	01	0	01	==	8
10	==	8	X	10	1	10	==	8
20	==	8	X	20	2	20	==	8
30	==	8	X	30	3	30	==	8
40	==	8	X	40	4	40	==	8
50	==	8	X	50	5	50	==	8
60	==	8	X	60	6	60	==	8
70	==	8	X	70	7	70	==	8
80	==	8	X	80	8	80	==	8
90	==	8	X	90	9	90	==	8
00	==	8	X	00	0	00	==	8
				5	wiis			
				50	wiis kymmend			
				500	wiis sadda			
8	ma	8	dräl	5000	wiis tuhhat	8	ma	8
01	==	8	X	01	0	01	==	8
10	==	8	X	10	1	10	==	8
20	==	8	X	20	2	20	==	8
30	==	8	X	30	3	30	==	8
40	==	8	X	40	4	40	==	8
50	==	8	X	50	5	50	==	8
60	==	8	X	60	6	60	==	8
70	==	8	X	70	7	70	==	8
80	==	8	X	80	8	80	==	8
90	==	8	X	90	9	90	==	8
00	==	8	X	00	0	00	==	8
				6	kuus			
				60	kuus kymmend			
				600	kuus sadda			
8	ma	8	dräl	6000	kuus tuhhat	8	ma	8
01	==	8	X	01	0	01	==	8
10	==	8	X	10	1	10	==	8
20	==	8	X	20	2	20	==	8
30	==	8	X	30	3	30	==	8
40	==	8	X	40	4	40	==	8
50	==	8	X	50	5	50	==	8
60	==	8	X	60	6	60	==	8
70	==	8	X	70	7	70	==	8
80	==	8	X	80	8	80	==	8
90	==	8	X	90	9	90	==	8
00	==	8	X	00	0	00	==	8
				7	saitse			
				70	saitse kymmend			
				700	saitse sadda			
8	ma	8	dräl	7000	saitse tuhhat	8	ma	8
01	==	8	X	01	0	01	==	8
10	==	8	X	10	1	10	==	8
20	==	8	X	20	2	20	==	8
30	==	8	X	30	3	30	==	8
40	==	8	X	40	4	40	==	8
50	==	8	X	50	5	50	==	8
60	==	8	X	60	6	60	==	8
70	==	8	X	70	7	70	==	8
80	==	8	X	80	8	80	==	8
90	==	8	X	90	9	90	==	8
00	==	8	X	00	0	00	==	8
				8	kattessa			
				80	kattessa kymmend			
				800	kattessa sadda			
8	ma	8	dräl	8000	kattessa tuhhat	8	ma	8
01	==	8	X	01	0	01	==	8
10	==	8	X	10	1	10	==	8
20	==	8	X	20	2	20	==	8
30	==	8	X	30	3	30	==	8
40	==	8	X	40	4	40	==	8
50	==	8	X	50	5	50	==	8
60	==	8	X	60	6	60	==	8
70	==	8	X	70	7	70	==	8
80	==	8	X	80	8	80	==	8
90	==	8	X	90	9	90	==	8
00	==	8	X	00	0	00	==	8
				9	üttesa			
				90	üttesa kymmend			
				900	üttesa sadda			
8	ma	8	dräl	9000	üttesa tuhhat	8	ma	8
01	==	8	X	01	0	01	==	8
10	==	8	X	10	1	10	==	8
20	==	8	X	20	2	20	==	8
30	==	8	X	30	3	30	==	8
40	==	8	X	40	4	40	==	8
50	==	8	X	50	5	50	==	8
60	==	8	X	60	6	60	==	8
70	==	8	X	70	7	70	==	8
80	==	8	X	80	8	80	==	8
90	==	8	X	90	9	90	==	8
00	==	8	X	00	0	00	==	8
				10,000	kümme tuhhat			
				100,000	sadda tuhhat			
				1,000,000	tuhhat tuhhat			
					ehk miljon.			

Üts förb üts.

1 förb	2 om	2	1 förb	5 om	5	1 förb	8 om	8						
2	×	2	=	4	2	×	5	=	10	2	×	8	=	16
3	×	2	=	6	3	×	5	=	15	3	×	8	=	24
4	×	2	=	8	4	×	5	=	20	4	×	8	=	32
5	×	2	=	10	5	×	5	=	25	5	×	8	=	40
6	×	2	=	12	6	×	5	=	30	6	×	8	=	48
7	×	2	=	14	7	×	5	=	35	7	×	8	=	56
8	×	2	=	16	8	×	5	=	40	8	×	8	=	64
9	×	2	=	18	9	×	5	=	45	9	×	8	=	72
10	×	2	=	20	10	×	5	=	50	10	×	8	=	80

1 förb	3 om	3	1 förb	6 om	6	1 förb	9 om	9						
2	×	3	=	6	2	×	6	=	12	2	×	9	=	18
3	×	3	=	9	3	×	6	=	18	3	×	9	=	27
4	×	3	=	12	4	×	6	=	24	4	×	9	=	36
5	×	3	=	15	5	×	6	=	30	5	×	9	=	45
6	×	3	=	18	6	×	6	=	36	6	×	9	=	54
7	×	3	=	21	7	×	6	=	42	7	×	9	=	63
8	×	3	=	24	8	×	6	=	48	8	×	9	=	72
9	×	3	=	27	9	×	6	=	54	9	×	9	=	81
10	×	3	=	30	10	×	6	=	60	10	×	9	=	90

1 förb	4 om	4	1 förb	7 om	7	1 förb	10 om	10						
2	×	4	=	8	2	×	7	=	14	2	×	10	=	20
3	×	4	=	12	3	×	7	=	21	3	×	10	=	30
4	×	4	=	16	4	×	7	=	28	4	×	10	=	40
5	×	4	=	20	5	×	7	=	35	5	×	10	=	50
6	×	4	=	24	6	×	7	=	42	6	×	10	=	60
7	×	4	=	28	7	×	7	=	49	7	×	10	=	70
8	×	4	=	32	8	×	7	=	56	8	×	10	=	80
9	×	4	=	36	9	×	7	=	63	9	×	10	=	90
10	×	4	=	40	10	×	7	=	70	10	×	10	=	100

Siirjotukse wättesse tähhe.

a b d d e g h i j k l m n o p r s t u v z. - " " " "

Siirjotukse iure tähhe.

A B D E F F I K L M N O
P R S T U V Z - A O U.

Jehowa om mo karyis, ei fa mul pudrust
ollema. Nore haina-ma päle affutap temma

minna nimb jahkhatap minno tasfats se epe minna
 Lemma jahkhatap mo henge, fadap minno ögöuse
 tee päta. Et ma kul käo "minmedan orrun" ei
 ma nelga önnetrust fust. et sinna oltet minnoga,
 sinno kep ja tuggo rommastöava minna. Amen.

122456789 101112 131415 161718 1920

Altel Bina, Daniel, Enok, Gottlieb, Hannes, Juhani, Kaarel, Minna, Lotta, Teina.

Wennekele sure ja wäikesse kirjotusse- nint trüffi-tähhe.

ia	id	a	d	iii	iii	iii	iii
<i>Ca</i>	<i>Da</i>	<i>Bb</i>	<i>Tt</i>	<i>Dd</i>			

Aa	Bb	Vv	Ff	Ll
Rr	Kk	Oo	Ww	Gg
Dd				

<i>Ee</i>	<i>Mm</i>	<i>Zz</i>	<i>Vv</i>	<i>Si</i>
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Ee	Жж	Зз	Ии	Ii
Ее	Ше ше	Се се	И и	И и

<i>Kk</i>	<i>Ll</i>	<i>Mm</i>	<i>Nn</i>
-----------	-----------	-----------	-----------

Кк	Лл	Мм	Нн
кк	лл	мм	нн

<i>Oo</i>	<i>Pp</i>	<i>Qq</i>	<i>Rr</i>
-----------	-----------	-----------	-----------

Oo	Пп	Рр	Сс	Тт
Оо	Рр	Рр	Сс	Тт

<i>Uu</i>	<i>Vv</i>	<i>Xx</i>	<i>Yy</i>
-----------	-----------	-----------	-----------

Уу	Фф	Хх	Цц	Чч
уу	Фф	Хх	Цц	Чч

Шш Шш Ъ ѡ Ъ ѡ

Ш ш Щ щ Ъ ѡ Ъ ѡ

Sch sch Schtsch schtsch Jär jär Järi järi

Ь ѡ Ъ ѡ Ъ ѡ Я я

Ь ѡ Ъ ѡ Ъ ѡ Ю ю Я я

Jeer jeer Je je (jät) E e Ju ju Ja ja

Ѳ Ѳ Ѳ Ѳ

Ѳ Ѳ Ѳ Ѳ

F f (fita) I i (ischiza).

Вѣкъ живи, вѣкъ учишь!

Вѣкъ живи, вѣкъ учишь!

Денежка рубль бережетъ.

Денежка рубль бережетъ.

Терпѣніе даетъ умѣніе.

Терпѣніе даетъ умѣніе.

Алмазь алмазомъ рѣжется. Бѣда на бѣду

Алмазь алмазомъ рѣжется. Бѣда на бѣду

набѣгаетъ. Есть собственъ, есть и стыдъ. Июнь

набѣгаетъ. Есть совѣсть, есть и стыдъ. Июнь

— середина лѣту. Не сила уму уступаетъ.

— середина лѣту. И сила уму уступаетъ.

Куй желѣзо, пока горячо! Июнь добра не

Куй желѣзо, пока горячо! Лѣнь добра не

